

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne dni in praznike. — Inzerati do 30 petiča Din 2., do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3., večji inzerati petič vrsta Din 4. — Popust po dogovoru. Inzeratni dašek posebej. — Slovenski Narod vsaj mesečno v Jugoslaviji Din 12., za inozemstvo Din 26. Rokopis se ne vračaja.

Uredništvo in upravnništvo

Ljubljana, Knafljeva ul. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg št. 8. —

NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26.

CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.

Jesenice, Ob kolodvoru 101. —

Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Razpust avstrijskega parlamenta

Imenovanje krščansko-socialnih zaupnikov v vodstvo avstrijskih železnic — Nemški tisk o Vaugoinovi vladi

Dunaj, 2. oktobra. Včeraj popoldne se je pod predsedstvom zveznega kancelarja Vaugoina vršila seja ministrskega sveta, na kateri je bilo sklenjeno, da se predlaga zveznemu predsedniku takojšnja razpustitev Narodnega sveta. Rok za nove volitve v parlament je bil določen za 9. november. Takol po seji je zvezni kancelar Vaugoin odšel k zveznemu predsedniku Miklasu ter mu sporočil sklep ministrskega sveta, ki ga je zvezni predsednik potrdil. Ministrski svet je na svoji seji tudi sklenil na predlog ministra za trgovino in promet, da se imenuje dosedanj poselovodni podpredsednik upravne komisije avstrijskih zveznih železnic dr. Engelbert Dollfuss za predsednika zveznih železnic.

Odlok o razpustu narodnega sveta je bil objavljen sredi ter so bili o tem obveščeni od predsednika Narodnega sveta tudi posamezni poslanci.

Dunaj, 2. oktobra. Kakor doznava »Reichspost«, bo dr. Straffella danes

imenovan za generalnega direktorja avstrijskih zveznih železnic.

Berlin, 2. oktobra. K sestavi nove avstrijske vlade piše »Der Tag«, da je objava ministrske liste izzvala presenečenje. List ugotavlja, da je nova vlada izrečno naperjena proti levici ter obžaluje, da se ni posrečilo pridobiti tudi velenemcev in Kmetrške zveze.

»Deutsche Zeitung« piše: Nade Vaugoina so se izpolnile. Sedaj ni samo prosta pot dr. Straffelli k zveznim železnicam, temveč je Vaugoin dobil tudi vso oblast. Da ima na svoji strani dr. Seipla kot zunanega ministra, pove več kakor vsa druga imena nove ministrske liste, namreč, da hoče nova vlada prdvsam tudi na zunanji voditi krščansko socialno politiko.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« je mnenja, da se bo moglo sklepati po načinu, kako bo nova vlada upoštevala ustavnopravne določbe pri razpustu Narodnega sveta in izvedbi novih vo-

litev, če so upravičene skrbri zaradi stremiljenj po diktaturi.

»Vorwärts« piše, da bo delovno ljudstvo znalo odločiti, ali je Avstrija ljudska država ali pa fašistična poselovodna družina. Z imenovanjem Vaugoinove vlade je Avstrija naenkrat postala za- rišče boja med demokracijo in fašizmom.

Dunaj, 2. oktobra. Kakor se poroča, bo kmetijski minister Födermayr v nekaj dneh izdal pripravljeno odredbo za razdelitev podpora kmetijstvu na podlagi predlogov zadnjih posvetovanj kmetijskih korporacij. Po tej odredbi bodo dobili producenti žita takoj znesek 40 milijonov šilingov. Enaka vsota jim bo izplačana prihodnje leto meseca marca. Podpora mlinarjev, za katere je bilo izdanih 2 milijona šilingov, bo do izplačane istotako meseca marca na podlagi predpisanega prometnega davka za žito, nakupljenega doma. Za živinorejce v goratih krajih bodo izplačane podpore v znesku 14 milijonov v teku dveh mesecev.

Fašistična korupcija v Italiji

Zanimiv proces bivšega milanskega župana proti poslanec Farinacciju — Milanska občina oškodovana za več milijonov lir

Milan, 2. oktobra. Pred sodiščem v Cremona se vrši te dni sodna razprava zaradi žaljenja časti, v kateri so prišla na dan razna odkritja o korupciji v milanski mestni upravi v času poslovanja l. 1928 od Mussolinija odstavljene župana posl. Bellonija. Posl. Belloni je namreč vložil tožbo zaradi žaljenja časti proti poslancu Farinacciju, ki mu je v svojem listu »Regime Fascista« očital, da izrablja svoje župansko mesto za osebne koristi in da je dovoljeval raznim bankam in družinam ugodnosti v škodo mestne občine. V sodni razpravi je Belloni priznal, da je banka Blair postavila za posojilo mesta Milana iz l. 1927 v znesku 30 milijonov dolarjev po 6% znatno ugodnejše pogoje, toda na odredbo takratnega finančnega ministra grofa Volpina je bilo posojilo sklenjeno pod neugodnejšimi pogoji z družbo Dillon Read. Njegov naslednik senator De Capitani je potrdil kot priča, da se pri sklepanju

posojila nista upoštevali dve ugodnejši ponudbi, čeprav bi mogla mestna občina prihraniti 6-7 milijonov lir. Nekaj dokumentov o teh pogajanjih za najetje posojila je pozneje brez sledu izginilo iz arhiva milanske občine in vse iskanje krivca med 600 uradnikov je ostalo brezuspešno. Senator De Capitani je tudi potrdil, da je povzročila pogodba za odvajanje smeti, ki je bila sklenjena pod Bellonijem, milanski občini 5 milijonov lir škode. Belloniju se očita tudi razne dvomljive kupčije pri osnovanju mlekarske centrale, čes, da je bil v tesnih zvezah z upravnim svetom družbe. Posl. Farinacci trdi, da more Belloniju dokazati, da je bil pred pohodom fašistov v Rim upravnih svetnik samo ene delniške družbe, l. 1924, na je bil že upravnih svetnik treh družb in ko je postal milanski župan, je vstopil kot upravnih svetnik v kakih 20 družb, med njimi tudi v družbo, ki je po pogodbi mestu Milanu dobavljala plin.

Načrt za osnivanje balkanske unije

Balkanskemu kongresu bo predložena spomenica Papanastasia o osnovanju balkanske unije

Atene, 2. oktobra. Listi objavljajo obširno spomenico, ki jo bo Papanastasia predložil balkanskemu kongresu in v kateri bo obrazložil načela, na katerih naj bi temeljila balkanska unija. Ta unija bi ne smela stremeti za tem, da bi zatirala udeležene narodnosti, temveč bi morala pospeševati skupne elemente civilizacije z odstranjevanjem nasprotstev, ki bi se morda pojavila. Suverenost posameznih držav bi ostala neomejena, prav tako pa bi unija tudi ne služila za olajšanje prevlasti kak posameznih držav. Unija naj bi nudila zadostno zaščito skupnim etničnim interesom. Po načrtu Papanasta-

sia bi balkanska unija ne bila slična ameriški, nemški ali švicarski konfederaciji.

Društvo narodov bo poslalo na prvo balkansko konferenco, ki se prične 5. t. m., kot svojega opazovalca Angleža Walterja, ravnatelja urada generalnega tajništva DN.

Atene, 2. oktobra. Ministrski predsednik Venizelos bo v nedeljo prisotvoval svečani otvoritvi balkanske konference. Ameriško poslanstvo je sporočilo, da bo ravnatelj Carnegijevе ustanove za mednarodni mir Badecook prisotvoval balkanski konferenci kot opazovalec.

Nemško posojilo v Ameriki

Nemčija dobi v Ameriki posojilo 125 milijonov dolarjev

Newyork, 2. oktobra. Vpliv finančnega programa nemške vlade se na tujakni borzi še ni opazil, vsekakor se pa že živahno razpravlja o novem nemškem posojilu, za katerega so pogajanja baje že zaključena. Posojilo bi znašalo 110 do 125 milijonov dolarjev, od katerih jih bodo zbrali v Newyorku 60 milijonov, ostanek pa na drugih denar-

nih tržiščih. Ameriška skupina upnikov obstoja iz 6 velebank in ji načeljuje Lee, Higginson & Co. Javne emisije posojila ne bo. V borznih krogih smatrajo zaključek tega posojila kot izraz zaupanja ameriških finančnikov v nemško vlado in sposobnost Nemčije, da uredi svoje gospodarstvo sama z normalno pomočjo inozemstva.

Poljsko-ukrajinski spor

Varšava, 2. oktobra. Grško - katoliški metropolit Szeptycki je z letalom odpotoval iz Lvova v Varšavo. Szeptycki bo pri državnem predsedniku vložil protest proti postopanju poljskih oblasti proti ukrajinskim manjšinam.

Obsojen poljski poslanec

Varšava, 2. oktobra. AA. Sodišče v Lodzu je obsodilo komunističnega poslanc Zarskega, vkljub parlamentarni imuniteti na 8 let težke ječe, ker je razširjal nauke, ki so ogrožali varnost poljske države.

Vodja ukrajinskih teroristov ubit Varšava, 2. oktobra. AA. Kakor poročajo je bil ustreljen od jetniške straže voditelj ukrajinske teroristične organizacije v Vzhodni Galiciji Holovinski, ko je hotel pobegniti.

Sestanek velikega protifašističnega sveta.

Rim, 2. oktobra. AA. Veliki fašistični svet, ki se bo sestal prihodnji tork, bo imel rešiti važne naloge. Predvsem bo moral odobriti imenovanje tajnika stranke Giurattija. Na seji bo zunanji minister Grandi podal poročilo o stanju italijansko-francoskih pogajanj o mornariškem vprašanju.

Vezuv zopet bruha

Napoli, 2. oktobra. Vezuv je v zadnjih dneh zopet pričel živahneje delovati. Lava pa prihaja le počasi iz žrela, tako da ne obstoja za sedaj še nobena nevarnost.

Italijansko-francoska pogajanja

Pariz, 2. oktobra. »Petit Parisien« pripominja v očitno inspiriranem članku glede na prekinitev italijansko-francoskih pogajanj o pomorski razorožitvi, da se ta prekinitev nikakor ne sme smatrati kot končnoveljavni prelom francosko-italijanskih pogajanj.

Francoski socialisti proti Tardieuu

Pariz, 2. oktobra. Socialistični poslanec Renaudel je napovedal v svojem govoru ostro borbo proti vladi Tardieuja, čim bo otvorjen parlament. Socialistična stranka bo vložila interpelacijo zaradi novih vojnih kreditov, ki jih je vlada otvorila brez pristanka parlamenta. O izidu volitev v Nemčiji je Renaudel izjavil, da morejo dovesti do strašne katastrofe v Evropi. Nadaljnja politika miru je odvisna od francosko-nemškega sporazuma.

Nedeljski počitek v Švici

Pariz, 2. oktobra. AA. Po poročilu iz Berna je narodni svet sprejel zakon, ki se z njim uvaja v trgovini in industriji obvezen nedeljski počitek.

Francoske letalske nesreče

Pariz, 2. oktobra. Francosko vojaško letalstvo zasleduje že dalje časa nesreče. Skoro ne mine dan brez letalske nezgode. Listi so šele včeraj poročali o nesreči, pri kateri je bilo neko letalo popolnoma uničeno, oha letalca pa težko ranjena, danes pa javljajo iz Constantine v Alžiru, da je pri manevrih padlo goreče letalo na tla. Pilot je bil ubit, vojak pri stojnici na letalu pa je bil težko ranjen.

Kralj Jurij se vrne v Grčijo?

London, 2. oktobra. Bivši grški kralj Jurij je na vprašanje glede na vesti o svojem povratku na prestol izjavil:

Moj povratak ne bo predstavljal premoči kake stranke ali tendence. Dolžnost kralja je ustvariti nacionalno edinost in čuvati nad strogo izvedbo ustave.

Krvavi izgredi v Havani

Havana, 2. oktobra. Večja množica oboroženih dijakov je odšla včeraj pred predsedniško palačo, da bi demonstrialno proti njemu in skušala razorožiti oficirje vojaškega kordona, ki je bil postavljen okoli palače. Med dijakom in policijo je prišlo do boja, v katerem je bilo oddanih okoli 100 strelcev. Pet oseb je bilo ranjenih, med njimi dve smrtonosno. Oblasti obvladujejo položaj.

Žrtev protifašističnega atentata.

Bruselj, 2. oktobra. AA. Italijanski trgovec, ki ga je 21. septembra ranil italijanski emigrant Di Barbaro, je sredi umrl v bolnici sv. Ivana. Bruseljski fašisti pripravljajo svečan pogreb.

Lep uspeh umetniške razstave

Berlin, 2. oktobra. AA. Tu je bila zaključena velika umetniška razstava Figdor. Prodanih je bilo umetniških del za približno 5 milijonov mark. Največ je plačal za neko umetino »Samson« Brumer iz Newyorka, za katero je plačal 106.000 mark.

Komunistične organizacije na Finskem prepovedane

Helsingfors, 2. oktobra. Z dekretom notranjega ministrstva so bile prepovedane vse komunistične organizacije na Finskem.

Spor med Arabci in Judi

London, 2. oktobra. Iz Jeruzalema poročajo, da so bili pogajanja, ki jih je uvedla vlada med Judi in Arabci zaradi vprašanja »zidu vzdihovanja«, prekinjena brez uspeha, ker mohamedanci niso hoteli priznati Judom pravice, da smejo opravljati ob tem zidu svoje molitve.

Justifikacija duhovnikov v Rusiji

London, 2. oktobra. AA. »Times« poroča iz Moskve, da je bilo v Leningradu ustreljenih 17 duhovnikov, ker niso hoteli zapustiti svojih cerkva in priznati ministrstva za cerkve.

Polet »R 101« v Indijo

London, 2. oktobra. AA. Zrakoplov »R 101« se je vrnil davi ob 7. v Cardington po poletu, ki je trajal 15 ur in ki je bil preizkušnja za polet v Indijo.

Kitajski roparji zajeli celo mesto

Peking, 2. oktobra. AA. Mesto Lihien v južnem delu province Kansu so v začetku proštega meseca napadli roparji in ga pričeli oblegati. Prebivalci so se štir tedne trdovratno branili. Končno so roparji mesto zavzeli. Pobili so 8000 ljudi ter odvedli s seboj vse mlade ženske.

Kronika nesreč in tatvin

Ljubljana, 2. oktobra.

V ljubljansko bolnico so davi zopet pripeljal več žrtev nesreč iz Ljubljane in drugih krajev, na policiji pa je bila davi zopet prijavljena cela vrsta tatvin in vlomov.

Nesreča in poskus samomora.

France Sojer, 60letni posestnik iz Ihanca, se je nedavno naveličal življenja in se je hotel zastrupiti z raztopljeno sodo. Spil re večjo količino te sode, pa brez posebnega učinka. To je bilo približno pred dvema mesecema. Po preteku te dobe je pa sode začela nenadoma učinkovati in včeraj je moral oditi v bolnico. Tožil je o silnih bolečinah in krčih v trebuhu. — Pred tremi dnevi je v mestu neki avtomobil povozil 17-letnega dijaka Mihaela Lovskega iz Ljubljane. Dijak je šele včeraj prišel v bolnico. Tožil je o hudih notranjih bolečinah, toda v bolnici ni hotel ostati. Kdo ga je povozil in kje se je nesreča pripetila, ni znano. — Težka nesreča se je pripetila tudi včeraj v Remčevi tovarni v Duplici. Med delom je odletel 50letni delavci Ivani Anžičevi kos lesa v levo oko in ga ji izlil. Pripeljali so jo v bolnico. Četrta žrtev nesreče je pa bil 50letni posestnik Franc Pahulje iz Rakitnice, ki je včeraj pri spravljanju koruze padel s kozoletca in si zlomil levo roko.

Zopet drzen vlom.

Manjši vloni in tatvine se zadnje čase zopet množe. Policija je prešla včeraj poročilo o drznem vlonu, ki je bil izvršen v dežnikarsko delavnico Ivana Pezdurja v Rožni dolini, Cesta II. Delavnica je v baraki, ki so jo vlomilci s silo odprli, pobrali 25 metrov raznega plota, 14 ženskih dežnikov z zakrivljenimi palicami, 2 moška dežnika, več pušic za popravilne dežnikov, 10 palic in razno dežnikarsko orodje. Skupna škoda znaša okoli 3200 Din. V barako so najbrže vlomili cigani, ki so se tiste dni potikali po Rožni dolini.

Pocen je hotel nakupiti.

Včeraj popoldne je prišla v trgovino Svetozarja Koseja na Starem trgu večja skupina Bosancev in Dalmatincev, ki so se zlasti zanimali za konfekcijo. Ogledovali so si razno robo, pomerjali in »pazarili«, kupili končno nekaj obleke ter odšli. Seje po njihovem odhodu je trgovec opazil, da so mu odnesli več komadov obleke in vrednost več tisoč dinarjev. Obvestil je o tatvini policijo, ki je začela poizvedovati za podjelnimi južnjaki. Na kolodvoru je zalotila v vagonu Dalmatinca Nikolo Miletića iz Knina in pristojnega v Biogradu ob morju, ki je imel kar na sebi ukradeno obleko in je baš hotel odrediti iz Ljubljane. Policija je Nikolo povabila na policijo. Izročili so ga sodišču.

Utopljenka v Savi.

Policijska uprava je prejela poročilo, da so iz Save pri Krapiju potegnili na suho neznamo utopljenko, katere truplo je že razpadalo. Neznanka, ki je ležala najmanj 14 dni v vodi, je srednje postave, kostanjevih las, okroglega obraza, rjavih oči. Imela je zdrave zobe, oblečena je pa bila v rdečkasto obleko z uvezanim znakom sivega. Spodnje perilo, modreček in kombineza je bilo okrašeno s čipkami. Na nogah je

imela svile ne nogavice ter elegantne modre čevlje z visokimi petami. Ker je imela okoli glave ovito žico, domnevajo oblasti, da je najbrže postala žrtev zločina.

Se dve tatvini.

Krojaški pomočnik Miha Dernovšek, stanujoč na Izanski cesti 39, je 29. septembra pregledoval pogledal v kosarček. Precej ginja je okoli 21. ure kolovratil iz gostilne Turk v Strelški ulici na Gruberjevo nabrežje, s seboj je pa imel tudi svoje kolo. Mihi so se nekam začela siliti kolena, venomer je klecal, glava je postajala omotična in težka in kar naenkrat je zaspal sredi ceste. Ko se je zopet zavedel, je opazil, da je kolo izginilo. Kolo je bilo znamke »Aiglon«, imelo je tvorniško številko 344.937 in je bilo vredno okoli 1200 Din. — Karel Kocjan, sin prevoznika, je prijavil na policijo, da mu je bila ukradena 2500 Din vredna ponjava za pokrivanje voza, last »Prvega delavskega konsumnega društva« na Kongresnem trgu. Ponjava je velika 5x5 m in popolnoma nova. Istčasno je nekdo tudi odnesel delavcu Alojziju Škarji star oguljen suknjč in par čevljev, oboje vredno 120 Din.

Irigoyen izgnan iz Španije.

Newyork, 2. oktobra. AA. Poročajo iz Buenos Airesa, da je vlada določila in se dogovorila s špansko vlado, da bo v španijo prepeljan bivši predsednik Irigoyen, kjer bo živel v izgnanstvu.

Pariški guverner v Newyorku

Newyork, 2. oktobra. AA. Vojaški guverner Pariza general Henry Gouraud je dospel s francosko ladjo v Newyork. Ameriška križarka je pozdravila prihod Gourauda s 13 častnim strelom. Občina mu pripravila velike svečanosti.

Nova baisse v Newyorku

in Londonu

Pariz, 2. oktobra. AA. Po poročilu iz Newyorka je došlo danes na tamošnji borzi do hudega padca vrednot. Prodanih je bilo 4,5 milijonov kosov. Številni papirji so dosegli najnižje tečaje letos.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 22.785. — Berlin 13.43 — 13.46 (13.455). — Bruselj 7.8768. — Budimpešta 9.8878. — Curih 1094.4 — 1097.4 (1095.9). — Dunaj 795.77 — 798.77 (797.27). — London 274.02 — 274.82 (274.42). — Newyork 56.27 — 56.47 (56.37). — Pariz 221.62. — Praga 167.17 — 167.97 (167.57). — Trst 294.50 — 296.50 (295.50).
INOZEMSKA BORZE.
Curih. Beograd 9.1285. — Pariz 20.2225. — London 25.0375. — Newyork 515.325. — Bruselj 71.86. — Milan 26.98. — Madrid 53.40. — Berlin 122.63. — Dunaj 72.75. — Sofija 3.7325. — Praga 15.29. — Varšava 57.75. — Budimpešta 90.225. — Bukarešta 3.06.

V „severnem Rimu“ — Pragi

»Zvestoba za zvestobo« — Moderna Praga in njen velikanski promet
Dunaj daleč zaostal — Nočna razsvetljava in drugo

Praga in z njo vse češkoslovaški narod sta nam Jugoslovenom, a še posebej Slovincem v zadnjem času, ko smo preživljali tedne brez svetla in toplote, iznova dejanski dokazala svoje bratstvo. Kar so stari za nas sprili, to je v Trstu in Bazovici češkoslovaški listi vseh strank, češka mladina, Sokoli, društva in vsi slovi češkoslovaškega naroda, ne moremo pozabiti nikoli več.

In nikoli mi ni bila Praga tako krasna, ko te dneve, ko je živela z nami z svojo dušo in izražala vedno iznova, da ji geslo »Zvestoba za zvestobo« ni le govorniška krilatica, nego je sedanost in bodočnost najresnejši program...

Praga se je po prevratu čudovito razvila in vzrasla na preko 800.000 prebivalcev. Bujno življenje polje po nji in promet po ulicah in trgih je naravnost ogromen. Novi okraj, nove palače, nove ulice, veletirgove iz betona in stekla prirastajo neprestano.

Praga je danes izredno živahno moderno velemesto, razdeljeno v 19 okrajev in 13 upravnih okrožij. Na treh glavnih kolodvorih (Wilsonov, Masarykov in Denisov) se steka 11 glavnih železniških prog, v okrožju mesta pa je še 24 manjših železniških postajališč.

Promet skozi mesto oskrbuje 23 prog električne železnice s po dvema velikima vozoma do pol 1. ponoči. Teh tramvajskih vlakov rasnično kar mrgoli, vedno se jim vidi in vedno so polni. Razen teh sviga po cestah nešteto avtov, takšnih, avtomobilov, avtobusov, izvoščkov in kočij, po pločnikih pa struji množica ljudi; na vseh križiščih urejajo promet redarji, podnevi z gestami rok, v mraku in ponoči pa v lučmi na posebnih stolpih.

Na mizljaj se ustavi široka in dolga reka vzlaz in ljudi, da lahko z druge strani odteče enak veletok. V mraku se posveti na stolpih rdeča luč in pred njo obliči ves promet, da se izlize dalje z nasprotni strani; rdeča luč se po par minutah izpremeni v modro in kmalu nato v belo: takrat plusne zadržana reka naprej, a zato se je ustavila stranska reka ter čaka bele luči.

Današnji Dunaj se glede prometa s Prago niti od daleč ne da primerjati. Tudi glede živahnosti trgovine in industrije je Praga daleč prekosila Dunaj. Ogromnih trgovskih palač s pasajami, na desno in levo s trgovinami, izložbami, kavarnami in restavrantmi, je zadnje čase nastalo toliko, da je tudi glede teh Dunaj daleč zaostal za Prago.

Vaclavski trg, eden najlepših v Evropi, je zlasti zvečer pravilno krasen. Takrat se razsvetli z žarometi mogočna muzejska palača, na novi velikanski moderni palači Baťa zažari po predelu v dolgih pramenih na tisoče žarnic, po štiri in petnadstropnih poslopih Narodnih Listov, Narodne Politike, Češkega Slova, po hotelih, bankah in novi, pravkar dograjeni kolosalni palači pošnega čekovnega urada pa se užigajo iz žarnic sestavljeni ali v curkih tekoči ozarjeni napisi, beli, rdeči, zeleni in plamen v modernih dekorativnih črtah obrobajo fasade in njih vzhvaline ali pa se vsipajo nizdol kakor ogromni grozdi ali cvetovi.

Praga ne štedi z elektriko in ponoči je

svetla malodane kakor podnevi. Vsa svetla in balna v svojih lučih je Tynska cerkev, Stara radnice (magistrat), veličastni Hradčany s svojimi palačami in katedralo sv. Václava pa se svetijo vrh hriba v noč beli kakor iz snega.

Kakor so v Pragi nekaj novega mnogoštevilne pasaže in veliki elegantni javni bifeji, tako je nov pojav, da grade po palačami globoko v zemljo najrazkošnejše bare, varietete, gledališča, plesišča in raznovrstnim kulturnim, umetniškim in zabavnim svrham služne dvorane.

Praga raste visoko navzgor in globoko nizdol; vsa polna velikih parkov, se vzpenja tudi po holmih in ob gajih ter je po svoji legi in okolici eno najlepših mest v Evropi. Zares, stotolpa Praga je zlata v vsakem oziru.

Na Marijskem trgu so zgradili iz dobička Mestne zavarovalnice za 34 milijonov Kč Mestno knjižnico, ki ima globoko v podzemlju dve veliki dvorani za predavanja in kongrese. Tu se je vršil tudi IV. kongres kritikov. Poleg dvoran je tukaj še cela vrsta soban in sob okoli široke in dolge veže in garderobe. V prizemlju je ogromna dvorana za javno knjižnico. Tu si občinstvo po katalogih izbira knjige in jih odnasa domov. Legitimacija velja le 1 Kč na mesec. Dalje je poleg velikanske javne čitalnice dnevnikov, potem druga čitalnica revij, tretja čitalnica za deco, četrta čitalnica za pravne ter peta čitalnica za tehnične mestne občine. Vse te čitalnice pa so velikanske in vse te knjižnice imajo knjige, novine in revije v malone vseh evropskih jezikih ter v stotisočih izvodih. V 1. nadstropju so pisarne, galerija slik iz bivšega Rudolfinia, skladišče za milijon zvezkov in knjig, lutkovno gledališče, končno razkošno opremljene reprezentančne sobane praškega obč. sveta ter županovo stanovanje.

Lahko si mislite, kako ogromno je to poslopje moderne arhitekture in najsolidnejšega materiala: marmor, beton, hrast in bron.

Prav tako je globoko pod zemljo največje praško gledališče »Velke operete«, okusno in elegantno, pravi umotvor moderne arhitekta z ložami, balkoni in partem za okoli 900 oseb. Tudi garderobe in stranski prostori so izredno udobni, gledališče ima tudi velik bife in celo sobano za kadilce.

Resničen čudež modernega stavbarstva pa je praška veletirnica, 6 nadstropna palača iz betona in stekla, kjer se vrše prški veleposli in je največja trajna trgovsko-obrtna-industrijska in umetniška razstava. Take veletirnice nima ves svet.

Francoski arhitekt de Corbusier, slavna kapaciteta na polju moderne arhitekture, se je o tej palači izrazil takole:

»Obisk te palače je bil zame velik doživljaj. Prvi obisk mi ostane nepozaben. To je edinstvena zgradba v Evropi in prvič sem videl uresničene svoje lastne misli v grandioznem izmeru. Čestitam Pragi k temu velikemu činu.«

O tej čudoviti palači in še o drugih čudežih nove Prage pa prihodnjč. Fr. G.

in na katero je Breda položila svoj poročni venec... Izgubil je tudi dom! — Zadnja opora njegovemu skoraj do smrti zadetemu srcu, njegova sestra Ivanka, gre tudi svojo pot, ko izgubi z njim vred dom, se odpravi v novo življenje, ki ni niti Francetovo niti Tonetovo, na pot dela, za katero ji daje moč le njena vera, da se bo človek spet dvignil iz svojih poveljnih nižin. In tako izgubi še sestro, zadnje, kar je mislil, da si je rešil iz razsula svojega sveta.

»Če seže človek v ta svet tudi z dušo, je kakor goreča svetilka, ki ji ostri veter razbije šipe, če ne more drugače do plamena, in jo — ugasne!«

— In tako gre tudi on in — ugasne... — Povedali ste tu Francetovo pot skozi dramo. In druge osebe?

— V štiri osebe je oklenil avtor dejanje te drame. Na eni strani France in njegova sestra Ivanka kot človeka s predvojno duševnostjo, na drugi Breda in njen drugi mož Tone kot človeka povojnega kova. — In vendar je v okviru te predelitve vsaka oseba zase spet v sebi določena individualnost, katerih sintezo naj pokaže oder, njih analizo pa prepuščamo posredniku med njim in občinstvom.

Otok iz drugega Bredinega zakona je tesno zvezan s simbolno upleteno pravljico o rajski ptici in obenem sam simbol one generacije, ki se ne bo borila v življenju samo za svoj materialni obstanek, temveč bo hrepnela po »pravljici«, po vsem, kar je neskončnemu človeku — lepota.

— V kakšnem slogu ste dramo izrežirali? — Prava oderska oblika dramskega dela in nikdar plod režiserjeve artistične spekulacije, temveč je vedno le umetniški izraz one podobe, ki je lebdela ob čitanju dela pred njegovimi duševnimi očmi ter se je kot taka ob ponovnem čitanju vedno bolj kristalizirala. Kolikor režiserjev, toliko podob, če ne vedno v velikih razlikah, pa gotovo v otenkih celotne podobe in v tem tudi delov te celote. Jaz sem to dramo postavil na oder v naturalistični obliki.

— Je ostal avtorjev tekst neokrnjen? — Ne! Krstna predstava te drame je bila lansko sezono v Mariboru in je tam zelo uspešna. Zanimivo je, da jo je mariborska režija dala stilizirano, ekspresionistično, dočim smo jo mi postavili na oder čisto naturalistično. V Mariboru je zato lahko prišla na oder vsa, kakor je napisana, mi pa smo ji dali konciznejšo obliko, ne moramo zato, da bi jo mogli postaviti na oder naturalistično, temveč zato, ker smo jo nehoti tako gledali. Črtali smo precej besedila, ki bi moralo ob naturalistični izostati mrtvo in bi bilo le avtorjeva razlaga ideje, okoli katere je dramo zgradil.

— Ali nam bo ideja vzlic temu jasna? — Ni treba, da avtor svojo idejo na oder pripoveduje, iz dejanja samega naj zraste, in ker smo prepričani, da je avtor »Pravljice o rajski ptici« do dobro pogodil, smo predstavi v korist lahko izpustili vse one besede, ki so sicer polne tehničnih misli in se lepo čitajo, a bi bile na oder neživljene.

Kar se tiče pietet avtorja, smo dolžni služiti predvsem njegovi ideji. Ohraniti moramo tudi njegovo besedilo, v kolikor služi odersko tej ideji, vse druge besede, in če so še tako lepe, a so za umevanje notranjega in vnanjega dejanja drame ne potrebne, moramo iz nje eliminirati, če ob svoji sicer literarni vrednosti pa, obenem tudi v pomoč ali pa se morda celo v škodo strumnosti trenutne oderske oblike dela.

— Ali nam bo ideja vzlic temu jasna? — Ni treba, da avtor svojo idejo na oder pripoveduje, iz dejanja samega naj zraste, in ker smo prepričani, da je avtor »Pravljice o rajski ptici« do dobro pogodil, smo predstavi v korist lahko izpustili vse one besede, ki so sicer polne tehničnih misli in se lepo čitajo, a bi bile na oder neživljene.

Kar se tiče pietet avtorja, smo dolžni služiti predvsem njegovi ideji. Ohraniti moramo tudi njegovo besedilo, v kolikor služi odersko tej ideji, vse druge besede, in če so še tako lepe, a so za umevanje notranjega in vnanjega dejanja drame ne potrebne, moramo iz nje eliminirati, če ob svoji sicer literarni vrednosti pa, obenem tudi v pomoč ali pa se morda celo v škodo strumnosti trenutne oderske oblike dela.

Iz gledališke pisarne

Ljubljansko gledališče
Drama.

Druga dramska premijera v letošnji sezoni. V četrtek, dne 2. t. m. bo druga dramska premijera v letošnji sezoni. Vprižori se izvirna Snuderlova drama »Pravljica o rajski ptici«. Za ljubljanski oder jo je našel režiser g. Milan Skrbinek. Zasedba je sledeča: Breda igra gdnca Gabrijelčičeva, Ivanka ga šaričeva, France je g. Emil Kralj, Tone pa g. Jerman. To Snuderlovo trodejsko dramo je mariborska kritika in publika prilikom njene krstne predstave zelo tople sprejela. Premijera izvirne drame »L. morala biti vselej in pri vsakem gledališču pomemben dogodek, zato smo prepričani, da bo občinstvo z največjim zanimanjem sprejelo to delo in posetilo gledališče. Predstava se vrši izven gledališkega abonmana.

Opera.

Ljubljanska opera ima svojo prvo predstavo v sezoni 1930/31 v soboto 4. oktobra. Izvajala se bo krasna Borodina opera »Knez Igor«. Delo prerano umrlega ruskega komponista se izvaja na našem oderu prvič. Z vsem čutom dolžnosti in iskreno ljubeznijo do te slovenske umetnine so se oprijeli tega nelahkega dela na čelu z ravnateljem opere g. dirigent Štrlič, režiser Primožič, scenograf Uljančič in drugi. Nastopijo prvaki naše opere: g. Thierry, ga Kogoj, g. Primožič, Marček, Janko, Rumpel, Kovač in Zupan. Sodeluje celokupni baletni zbor z gno Moharjevcem in g. Golovinom, ki je tudi našel originalni ruski ples, na čelu. Predstava obeta biti prvovrstna ter opozarjamo na predprodajo vstopnic v operi. Opera se poje izven abonma.

V nedeljo 5. t. m. se vrši premijera Straussove opere »Vesela vojna« tudi izven abonmana. Delo sta našel naša novo angažirani, v Ljubljani že poznani, dirigent dr. Švara in režiser g. Povhe. Zasedba: ga Poličeva, ga Ribičeva ter g. Gostič, Peček, Povhe v glavnih vlogah. V torek dne 7. t. m. se poje »Lohengrin« za abonma reda E z g. Simencem v naslovni partiji in g. Križajem kot Kraljem. Oba odlična naša rojaka nastopita v teh partijah prvič na našem oderu.

Ilja Rjepin umri

V skromni vili v finski vasi Kuokali je umrl v ponedeljek slavni mojster ruske upodabljajoče umetnosti Ilja Jefimovič Rjepin. Nič ni pomagalo, da so ga bili nedavno pomotoma že poslali na oni svet in da bi moral torej še dolgo živeti. Starost in bolezen sta storili svoje.

Ilja Rjepin je bil rojen 6. avgusta 1844 kot sin vojaka-naseljence, ki je moral s svojo ženo v potu obraza obdelovati carsko zemljo. Toda žilava kozška rodbina ni omagala pod težo dela, nasprotno, mladi Ilja Jefimovič je preživel svojo mladost bodro in nič ga ni motilo, da je moral prijeti zdaj za to, zdaj za ono delo. Od vajoške šole do delavnice obrtnega slikarja svetih podob je šel z mladostnim zanosom in vero v boljše čase. Na petrograjski akademiji je dobil njegov slikarski talent potrebno tehnično in strokovno oporo in kmalu so se pojavila dela, ki so pomenila odpor proti oficijelnemu slikarstvu in grozo za profesorje, ki niso slutili, da vstaja v talentiranem slikarju bodoči rektor njihovega zavoda. Z prve slike so prinesle izredno nadarjenemu študentu priznanje, nagrade in stipendije. Mogel je potovati v Pariz in v Italijo, kjer pa ni ostal dolgo, ker ga je preveč vlelo nazaj. Od historičnih kompozicij, svetopisemskih in pravilnih motivov je kmalu prešel k realističnim slikam, brez katerih bi si slikarstva 70 in 80 let preteklega stoletja ne mogli misliti. Poleg slavnih, svetovnoznanih slik, kakor je »Zaporočje pijejo sultanu Mohamedu sramotilo pismo« so nastale še intenzivnejše »Burlak«, »Nihilisti«, »Aretacija politikov« in druge slike, ki so odpirale z mogočnim realizmom pogled v življenje ruskega človeka.

Velika postava odgovarja v literaturi temu mogočnemu pojavu v slikarstvu, namreč Lev Nikolajevič Tolstoj, h kateremu je Rjepin rad zahajal na Krasno Poljano in s katerim ga je vezalo tudi iskreno prijateljstvo. Ti dve imeni pomenita višek ruske pripovedujoče in upodabljajoče umetnosti ob zatonu 19. stoletja. Oba sta si sorodna, oba sta enako hitro prisilila tudi zapadni svet k občudovanju in spoštovanju, oba sta se tudi enako ustavila na klasični popolnosti svojega formalnega izražanja. Dočim se je pa Tolstoj obračal od umetnosti k filozofiji in od sveta k samoti, se je povzpela Rjepin do rektorja carske akademije.

Tako ga je presenetila boljševiška revolucija. 70 letni kmetovalec se pa ni mogel sprijazniti z boljševizmom. Ostal je kar na svojem malem posestvu na finski obali in energično je odklanjal še tako silajne ponudbe Leningrada. Živel je v občudovanja vredni svesti duha in telesa, njegova hišica je bila vedno gostoljubno odprta neštetim čestitcem, atele je stal poln načetih in dovršenih slik. Sele strahna predlanska zima je omajala trdno zdravje žilavega starca. V nji je tičal tudi vzrok smrti, ki je napravila zdaj konec slavnemu in bogatemu življenju Ilje Rjepina. Počival bo v zemlji svoje finske domačije pod tremi cipresami, ki jih je že dolga leta negoval kot svoje bodoče tovarjše in stražarje.

Radioprogram

Petek, 3. oktobra.

12: Dnevne vesti, plošč. 13: Čas, borza, plošč. 18: Radio-orkester. 19: Dr. Lovro Sušnik: Francosčina. 19.30: Gospodinjstva ura, gđ. C. Krekova. 20: Drago Ulaga: Športna ura. 20.30: Prenos iz Beograda. 22.30: Čas in poročila za naslednji dan.

Sobota, 4. oktobra.

12: Dnevne vesti, plošč. 13: Čas, borza, plošč. 18: Radio-orkester. 19: Ga. Orthaber: Angleščina. 19.30: Aktualna ura. dr. Valter Bohinec. 20: Prenos opere iz Beograda. 22: Čas in poročila, lahka glasba. 23: Napoved programa za naslednji dan.

Devizni promet na naši borzi

Kljub vsem nevšečnim pojavom in oviram, ki kvarno vplivajo na napredek gospodarstva, je vendar naša borza, ki jo moramo smatrati za ogledalo naše aktivnosti v preteklem poslovnem letu vzdržala svojo prejšnjeletno pozicijo:

Promet ljubljanske borze za blago in vrednote je 1. 1929. znašal 1004 milijonov dinarjev, dočim je znašal 1. 1927 samo 415,7 milijona dinarjev, 1. 1928. pa 987 milijonov dinarjev.

V posameznih strokah so se posli razvijali:

	L. 1927.	1928.	1929.
Devize	393,9	953,8	978,7
Les	12,7	28,8	15,9
Zito in ost. roba	3,7	10,3	8,2
Efekte	5,4	2,1	1,3

Po količini je znašal promet: Lesa 2144.— 2475.— 2797.— Zita in ost. r. 146.— 340.— 315.—

Iz sestave se vidi, da so posli v lesni trgovini, ki je največja panoga v našem gospodarstvu, kljub povečani količini padli skoro na polovico in da je tudi ves ostali blagovni in efektivni promet oslabil. Edinole nakup deviz na tukajšnji borzi beleži neznaten porast. Pri tem moramo pripomniti, da je še vedno le komaj dobra polovica deviznega prometa za dravsko banovino koncentriranega na naši borzi in da bi bilo želeli, da se v prihodnjih letih gospodarski krogi tesneje oklenejo te važne svoje matice.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Četrtek, 2. oktobra 1930, katoličani: Kandid, pravoslavni: 19. septembra, Trofin.

DANASNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: Pot k slavi.
Kino Ideal: Fru-fru.
Kino Ljubljanski dvor: Detektivska agencija (Pat in Patachon).

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Trnkoczy, Mestni trg; Ramor, Miklošičeva cesta.

Naraščajska lahkoatletična tekma Sokola I

Zadnjo nedeljo je zaključil Sokol I. na Taboru svoja letošnja lahkoatletična tekmovanja s tekmo moškega in ženskega naraščaja. Tekmovanje, ki se je vršilo na letnem telovadišču na Taboru, se je pričelo ob pol 10. uri in je bilo navzlic velikemu številu tekmovalcev in tekmovalk končano še pred 13. uro. Edino v plavanju prav tako kakor prejšnjo nedeljo zaradi prehladnega vremena in dežja niso mogli tekmovali. Ker ni podobno, da bi dobili še kaj toplih, sončnih dni, bo treba pač tekmovanje v tej panogi za leto pustiti.

35 naraščajnikov je tekmovalo v 15. 12 naraščajnic pa v 5 panogah lahke atletike. Moški naraščaj je dosegel v posameznih panogah tele uspehe:

Skok v daljavo z mesta — 25 tekmovalcev, 1. Repež (2.56), 2. Putinja, 3. Kosec, 4. Šolar.

Skok v daljavo z zaletom — 31 tekmovalcev, 1. Putinja (5.64), 2. Grünfeld, 3. Zadnik, 4. Šolar.

Trisok — 20 tekmovalcev, 1. Putinja in Grünfeld (11.355), 2. Repež, 3. Kosec, 4. Šolar.

Skok v višino z mesta — 18 tekmovalcev, 1. Putinja (1.21), 2. Repež in Podlunšek, 3. Kenda, 4. Cerar.

Skok v višino z zaletom — 31 tekmovalcev, 1. Putinja in Grünfeld (1.50), 2. Repež, 3. Zadnik, 4. Cerar.

Skok v višino o palici — 7 tekmovalcev, 1. Putinja (2.44), 2. Zadnik, 3. Grünfeld, 4. Podlunšek in Levart.

Skok v višino z zaletom desko — 16 tekmovalcev, 1. Putinja (2.61), 2. Jordan, 3. Repež in Grünfeld, 4. Kosec.

Krogla (obojeoročno) — 27 tekmovalcev, 1. Putinja (21.72), 2. Repež, 3. Žizmond, 4. Cerar.

Zoga (obojeoročno) — 15 tekmovalcev, 1. Repež (66.45), 2. Putinja, 3. Kutin, 4. Zadnik.

Disk — 12 tekmovalcev, 1. Cerar (26.65), 2. Žizmond, 3. Putinja, 4. Repež.

Plezanje 6 m — 3 tekmovalcev, 1. Kenda (14.2), 2. Klemenčič, 3. Putinja, 4. Jordan.

Tek na 60 m — 5 tekmovalcev, 1. Kovačič (7.2), 2. Putinja, 3. Cerar, 4. Kosec in Neumann.

Tek na 100 m — 6 tekmovalcev, 1. Kovačič (12), 2. Putinja, 3. Cerar in Kosec.

Tek na 200 m — 6 tekmovalcev, 1. Putinja (25), 2. Kovačič, 3. Cerar, 4. Kosec.

Tek na 400 m — 3 tekmovalci, 1. Putinja, (56.3), 2. Kovačič, 3. Cerar.

Če upoštevamo dosežene uspehe v vseh panogah, je naraščajski prvak za letošna naraščajnik Herman Putinja, ki si je priboril 9 prvih, 4 druga in 2 tretji mesti. Drugi je Josip Repež in tretji pa Hans Grünfeld.

Ženski naraščaj pa je tekmoval takole:

Skok v daljino z mesta — 10 tekmovalk, 1. Juvanc (1.98), 2. Prhace, 3. Golob, 4. Svetlič.

Sok v daljino z zaletom — 10 tekmovalk, 1. Urbas (4.02), 2. Juvanc, 3. Golob, 4. Prhace.

Skok v višino z zaletom — 3 tekmovalke, 1. Urbas (1.17), 2. Svetlič, 3. Golob.

Krogla (obojeoročno) — 7 tekmovalk, 1. Urbas (11.90), 2. Svetlič, 3. Kosec, 4. Golob.

Zoga (obojeoročno) — 8 tekmovalk, 1. Hojker (49.16), 2. Urbas, 3. Prhace, 4. Juvanc.

Prvo mesto v lahki atletiki je torej odnesla naraščajnica Irena Urbasova, ki ima 3 prva in 1 drugo mesto, za njo pride kot druga Rada Juvanceva in kot tretja Mira Svetličeva.

V splošnem so doseženi uspehi prav lepi, v nekaterih panogah, kakor v tekih, kar izvrstni. Zanimivo je tudi, da so dosegli naraščajniki v trisokov, v skoku v višino z zaletom desko in v vseh tekih celo boljše rezultate kakor pa člani prej to nedeljo.

Veliko zanimanje, ki sta ga pokazala članstvo in naraščaj za to tekmo, javno priča, da so te vrste tekme v sokolstvu potrebne in koristne. Prepričan sem, da se bodo po zgledu Sokola I. razvala drugo leto tudi ostala sokolska društva.

— Sokol Ljubljana IV. pozivlja telovadce in telovadke, ženske in moške naraščaje in deco k vpisovanju za telovadbo. Vpisovanje bo v četrtek 2. t. m. od 18. do 20. ure v telovadnici šole na Prulah, kjer je tudi vpisovanje novih članov.

— Celodnevni pešizlet napravi Sokol I. v nedeljo dne 5. oktobra za svoje članstvo in naraščaj čez Golovec, Orle, Bizovik in Ljubljano. Zbirališče pri Karlovškem mostu na Dolenjski cesti točno ob 9. uri jutri. Malo prigrizka vzemite s seboj. Bratje in sestre, pohitite v čim večjem številu z nami v lepo jesensko naravo in pridite s seboj še svoje prijatelje in znance!

Krstna predstava slovenske drame

Režiser Milan Skrbinek o Snuderlovi dram »Pravljica o rajski ptici«

Ljubljana, 2. oktobra.

Drevi se bo vršila v dramskem gledališču krstna predstava Snuderlove drame v 3. delanji »Pravljica o rajski ptici«. Krstne predstave slovenskih dram so redke, zato se nam je zdelo umestno, da priobčimo kratek razgovor z režiserjem g. Skrbinkom o dramu sami in o njegovi režiji.

— V koliko je naslov drame v zvezi z njeno vsebino?

— Res je! Naslov drame bi utegnil marsikoga zmotiti, češ da bo gledal bajko. A to delo je bridka psihološka drama. Pravljica o rajski ptici, ki jo pripoveduje Francetova sestra otroku iz drugega zakona Francetove žene, je le simbol resničnega dogajanja v tej drami.

»Kar je s telesom seglo v drugi svet, mora biti ko svetilka brez svetlobe, sicer razbije stekla veter, če drugače ne more do plamena in — ostane črep.«

Te besede, ki so dobile za predstavo nekoliko drugačno, za gledališko publiko, ki nima časa razmišljati, jasnejšo obliko, bi mogli postaviti delu kot moto. Izgovori jih France, ki se vrne po dolgem ujetništvu domov in najde doma vse izpremenjeno kakor oni menih, ki je poslušal sto let rajsko ptico. In kakor je ta ob vrnitvi od žalosti umrl, tako gre tudi France v smrt, ko spozna, da je vse izgubil, kar je preje pomenilo njegov svet.

— In kakšno je dejanje?

— Situacija, v katero so postavljene ob začetku drame v njej nastopajoče osebe, ni sicer v povojni dramski literaturi nova, a je originalno izražena. — Po dolgem ujetništvu se vrne mož, ki so ga bile oblasti proglasile že za mrtvega, nenadno domov in najde ženo drugo poročeno in v svojo hišo v posesti njenega drugega moža. A nikar misliti, da se razvije sedaj pred nami navadna družinska drama, ka-

tere izid bi si lahko v različnem pravcu vsak sam predstavljal, in da so ti konflikti in da je trenje nasprotujočih si interesov v to dramo zapletenih oseb in zvrstetih vnanjega dejanja bistvena vsebina drame. Ne, vse to tvori le trdo lupino za jedro, za idejo, ki jo je hotel avtor na oder izobličiti — za trditve, da je duševnost človeka po nujnosti vojnih razmer in vojne psihoze, degenerirala. Človek, ki je bil ves vojni čas in še deli v tujni in si je tam zunaj ohranil svojo duševnost neokrnjeno in neoskrnjeno, se ob vrnitvi grozi, ko vidi, da je duševni obraz njegove okolice zdaj od strasti

Dnevne vesti

— **Zahvala češkoslovaškemu narodu.** Primator glavnega mesta Prage dr. Karl Baxa je prejel iz Ljubljane naslednjo brzojavko: »Globoko sočutje češkoslovaškega naroda ob mučniški smrti narodnih junakov v Bazovici je sprejel naš narod z globoko hvaležnostjo. Uprava mesta Ljubljane je sklenila na svoji seji 25. septembra izreči češkoslovaškemu narodu iskreno zahvalo za mogočno dokazilo slovanke solidarnosti. Prosim Vas, g. primator, da to mačite to zahvalo svojemu narodu. — Dr. Dinko Puc, župan.«

— **Iz odvetniške službe.** Odvetnik v Ljubljani Anton Bulovec je 23. septembra umrl. Za časnega prevzemnika pisarne je postavljen dr. Joahim Ražem, odvetnik v Ljubljani.

— **Iz državne službe.** Sprejeta je ostavka, ki jo je podal na državno službo šumarski pristav pri šumarskem odseku kr. banske uprave v Ljubljani Franjo Ravter.

— **Aspirantska službena doba se šteje v pokojnino.** Aspirantska službena doba se je štela v rajni Avstriji za napredovanje in za pokojnino. Naša vlada je pa stala nekaj časa na stališču, da je aspirantska služba dnevničarjev, ki nimajo pravice do napredovanja in pokojnine. Po zadnji razsodbi državnega sveta pa se šteje aspirantska služba v minimalni rok prvih desetih let, kar je povsem prav in pravično.

— **Razpisani službi banovinskih cestarjev.** Kr. banska uprava dravske banovine razpisuje na osnovi § 31 zakona o banki upravi v območju okrajnega cestnega odbora ribniškega 2 službeni mesti banovinskih cestarjev in sicer eno mesto na banovinskih cestih Škofelja - Ribnica - Kočevje od Roke v Zlebiču do mostu v Gorčičevu in kolodvorski dovozni cesti v Ribnici, eno mesto na banovinski cesti Hrib - Sodražica od trga Sodražica do km 6.000. — Prosilci za ti dve mesti morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2. uredb o službenih razmerjih državnih cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Lastnoročno pisane in s kolikom za 5 Din, kolkovane prošnje, opremljene s pravičnimi in zadostno kolikovanimi prilogi (roistni list, domovinski list, zadnje šolsko spričevalo, navrstveno spričevalo, potrdilo pristojnega oblastva, da niso bili obsojeni zbog kaznivih dejanj iz koristoljublja, eventualna dokazila o strokovni usposobljenosti) je predložiti najkasneje do 15. oktobra 1930 potom okrajnega cestnega odbora ribniškega kraljevske banke uprave v Ljubljani.

— **Ekskurzija češkoslovaških železniških uradnikov v Jugoslavijo.** Kakor poročajo, se že sedaj vrše v Pragi priprave za ekskurzijo Udrženja nameščencev češkoslovaških državnih železnic. Po dosedanjih prijavah je pričakovati mnogobrojno udeležbo. Ekskurzija bo obiskala našo kraljevino v mesecu maju prihodnjega leta in si bo ogledala vsa pomembna mesta, kakor Beograd, Sarajevo, Mostar, Dubrovnik, Split, Sušak, Zagreb, Ljubljano, Bled in Maribor, odkoder se bo preko Avstrije vrnila na Češkoslovaško. V Ljubljani, na Bledu in Mariboru se bo ekskurzija zadržala 3 do 4 dni.

— **Nov zakon o zavarovanju delavcev.** V ministru socialne politike in narodnega zdravja pripravljajo nov zakon o zavarovanju delavcev. Prvotno so hoteli izdati samo novelo k dosedanjemu zakonu, pa se je izkazalo, da je potreben nov zakon, ki bo odgovarjal modernim zahtevam delavskega zavarovanja.

— **Natečaj za zdravnike.** Razpisane natečaje za sekundarne zdravnike pri bolnici v Sarajevu in za tri zdravnike - uradnike pri OUZD v Nišu.

— **Iz »Službenih Novin«.** »Službene Novine« št. 224 z dne 1. oktobra objavljajo zakon o potrditvi računa dohodkov in izdatkov za leto 1927-28, zakon o brezobrestnem posojilu dobrovoljcem, kolonistom in optantom za zidanje hiš, zakon o izpremembah in dopolnitvah invalidskega zakona z dne 4. julija 1929, uredb o prehrani gošencev v državnih zavodih za prisilno vzgojo otrok, pravilnik o delu občinskih zdravnikov, naredb ministra socialne politike in narodnega zdravja, o izpremembi plačilnih razredov v pokojninskem zavarovanju nameščencev in odkol finančnega ministra o ureditvi postopanja v svrhu likvidacije državnih obveznosti iz prejšnjih let.

— **Razpust društev.** Društvo krajevna organizacija jugoslovenskih emigrantov v Gorenji vasi nad Škofjo Loko in Osrednje društvo usnarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani, podružnica v Radečah, sta razpuščeni, ker nimata pogojev za pravni obstoj.

— **Živalske kužne bolezni v dravski banovini.** 25. septembra je bilo v dravski banovini 31 primerov svinjske kuge, 39 svinjske rdečice, 5 čebelnih gnilobe, 2 vraničnega prisada in 1 smrkvosti.

— **Konkurzi in prisilne poravnave.** Društvo industrije in veletrgovcev v Ljubljani objavlja za čas od 21. do 25. tega 30. septembra sledečo statistiko (številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo pretečenega leta): Otvorjeni konkurzi: v dravski banovini 3 (—), v savski banovini 1 (—), v primorski banovini — (2) v zetski banovini 1 (2), v dunavski banovini 3 (4), v moravski banovini 1 (1), v vardarski banovini — (7), Beograd Zemun. Pančevo 1 (1). Otvorjene prisilne poravnave izven konkurza: v dravski banovini 5 v savski banovini 1, v drinski banovini 1, v dunavski banovini 1, Beograd, Zemun, Pančevo 1. Odpravljeni konkurzi: v dravski banovini — (4), v savski banovini 2 (—), v primorski banovini 2 (—), v drinski banovini 5 (4), v dunavski banovini 3 (3), v moravski banovini 2 (4), v vardarski banovini 4 (3), Beograd, Zemun, Pančevo — (3). Odpravljene prisilne poravnave izven konkurza: v dravski banovini 1, v primorski banovini 1, v drinski banovini 1, v dunavski banovini 2, Beograd, Zemun, Pančevo 2.

— **Potniški zračni promet za letošni ustavljen.** Družba za zračni promet »Aeroput« je s 1. oktobrom na svojih zračnih progah ustavila promet, ker je letošnji program izčrpan. Pričetek prometa v prihodnji sezoni bo pravočasno naznanjen.

— **Velika svečanost na Hvaru.** V nedeljo se bo vršila na Hvaru svečana izročitev zastave vojni ladji »Hvar«. Izročitev bo združena z veliko narodno svečanostjo, ki jo priredi občinska uprava mesta Hvara.

— **Slovenski klub v Sarajevu priredi v soboto 4. t. m. prvo jesensko domačo veselico pod devizo »Trgatev grozdja«.**

— **Triglavlski dom na Kredarici in Staničev kočo** je SPD društvo danes zaprlo, izletniki pa dobe ključke pri Lahu v Mojstrani in pri Matiji Skantarju v Srednji vasi v Bohinju.

— **»Gledališki list«.** Izšli sta prvi dve številki gledališkega lista ljubljanskega Narodnega gledališča ob priliki prvih dveh premijer. Prva številka prinaša članke, nanašajoče se na Shakespearejevo komedijo Sen kresne noči, druga številka pa z ozirom na premijero izvirne slovenske igre Pravljica o rajski ptici. Vsak gledališki list prinaša tudi gledališki letak dotične predstave z natančno zasedbo dotičnih vlog, ena je 2 Din. Dobiva se pri gledališki blagajni in pri biljetirjih. Gledalski list se lahko tudi naroči za celo sezono pri gledališki upravi.

— **Smrtna kosa.** Včeraj je umrla v Ljubljani ga. Marija Vrhovc, roj. Visian. Pogreb bo jutri ob 15 iz Bohoričeve ulice št. 6. Blag ji spomin! Težko prizadeti rodni iskreno sožalje!

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo manj oblačno. Včeraj je bilo še po vseh krajih naše države oblačno, v Zagrebu in v Beogradu so imeli dež. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 28, v Skoplju 24, v Mariboru 19,4, v Zagrebu in Beogradu 19, v Ljubljani 18,6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 768,5 mm, temperatura je znašala 8,2.

— **Tragedija bolgarskega emigranta.** V Sarajevu se je t. m. v priči svoje žene, tasta in tašče ustrelil bolgarski emigrant Ljubomir Stojanov. Živel je s svojo ženo Tatjano v Zagrebu, nedavno sta se pa sprla in žena je odšla k roditeljem v Sarajevo. V ponedeljek je prišel Stojanov v Sarajevo in prosil ženo, naj se vrne k njemu. Čeprav ji je grozil, da jo ubije, se žena ni hotela vrniti. V obupu je Stojanov potegnil iz žepa samokres in se ustrelil. Težko ranjenega so prepeljali v bolnico, kjer se bori s smrtjo. Stojanov je po smrti Stambuliškega bežal iz Bolgarije in se nastanil najprej v Novem Sadu, pozneje pa v Zagrebu, živel je pa nekaj časa tudi v Ljubljani in Sarajevu.

— **Tatinski vratar.** Pred sodiščem v Osijeku se je t. m. včeraj zagovarjal vratar tovarne špirta v Vukovaru Žiga Molnar, ki je s tovarišema Stjepanom Rogićem in Vasom Avramovićem oškodoval tovarno za 550.000 dinarjev. Molnar in Rogić sta bila obsojena na leto dni ječe, Avramović pa na dva meseca zapora.

— **S kamnom ubil prijatelja.** V vasi Tihalijski pri Ljubuškem v Bosni je t. m. kmet Grgo Kolak kahal žganje in povabil več znancev in prijateljev na gostijo. Med drugim sta prišla tudi 64letni Peter Kolak iz Jankova in njegov tovariš Duško Kolak Ivanov. Duško je Petru v šali nekaj rekel in nastal je prepir, med katerim je Duško pograbil težak kamen in udaril prijatelja tako močno po glavi, da mu je počila lobanja in je bil nesrečno takoj mrtev.

— **Z enim strelom smrtonovano ranil dva brata.** V vasi Šaša pri Kostanjici na Hrvaškem je bil t. m. izvršen strašen zločin. 23letni Šime in 25letni Cvije Jungić sta se sprla s Perom Vukasom, ki je pustil svoje konje v njuno koruzo. Brata sta zahtevala odškodnino in nastal je prepir, med katerim je snel Vukasova lovsko puško z rame in ustrelil na brata. Z enim strelom je oba smrtonovano ranil. Težko ranjena so prepeljala v bolnico, Vukas pa po orožni aretirali in izročili sodišču.

— **Dve žrtvi železniških nesreč.** Na progi Prijedor - Banjaluka se je t. m. dni pripetila težka železniška nesreča. Vlakovodja Ivan Biršil se je tako nesrečno nagnil iz vagona, da je padel pod vlak, ki mu te odrezal obe nogi. Prepeljali so ga v bolnico v Banjaluko, kjer je pa kmalu umrl. — V Budisavi je vlak povozil posestnika Gjorgia Čevačiča, očeta petih otrok. Hotel je čez prago v hipu, ko je privozil brzovlak iz Novega Sada.

— **Pletenice, trikotarži (zimsko perilo), nogavice, rokavice, naiceneje pri Osvad Debeic.** Ljubljana. Pred Škofijo 15. 73-T

Iz Ljubljane

— **Iz Violinski virtuoza Karel Rupel,** ki ima svoj prvi koncert v letošnji sezoni jutri v petek, dne 3. t. m. ob 20. uri v Unionski dvorani je sestavil za svoj koncert izredno bogat in zanimiv program. Koncert začne s Tartinijevo sonato v g-molu, nato nam zaigra Mozartov koncert v d-duru, oboje s spremljevanjem klavirja. Tretjo točko koncertnega sporeda tvori Bachova Ciaccona za violino solo. V drugem delu koncerta nam v prvi točki prinese več kratkih skladb in sicer Mihaudovo Pomlad, Dvorakov Slovenski ples v e-molu, Elgerjev Caprici, Albenizov Tango in Nin-Ko-hanskega Saeto in Granadino. V sklepni točki nam zaigra Riesov Perpetuum mobile in Falla-Kreislerjev Španski ples. Izredno zanimiv in bogat spored bi delal čast tudi največjim in svetovno prizanim violinistom. Vse točke, razven tretje, spremlja na klavirju konservatorist Marijan Lipovšek, ki je eden najbolj nadarjenih klavirskih učencev kons. profesorja Janka Ravnika. Vstopnice v Matični knjigarni. Vabimo obištevno, da v velikem številu poseti koncert mladega slovenskega umetnika.

Aluminijasta

kuhinjska posoda je veselje vsake gospodinje; zato si ogled še danes veliko izberite po najnižjih cenah pri trvdki z železnino

STANKO FLORJANČIČ,
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 35

— **Iz Prof. Slaisova violinska šola** bo imela svoj pomemben dan v petek, dne 3. t. m. Zvečer nastopi na samostojnem koncertu v Unionski dvorani violinist Karel Rupel, ki je vsaj do sedaj, najboljši učenec prof. Slaisa na ljubljanskem konservatoriju. Iz te šole je izšel g. Karel Rupel izvrstno pripravljen in nadaljeval ter dokončal svoje študije v Pisku in Parizu. Kakor kaže nam bo dala ta šola v najkrajšem času še več izredno nadarjenih in tehnično dovršenih violinistov.

— **Iz Snuderl v Ljubljani.** Avtor drame Pravljica o rajski ptici je prisel danes dopoldne v Ljubljano ter bo prisostvoval premijeri svoje drame. Ponovno vabimo občinstvo, da poseti danes zvečer gledališče. Vstopnice podnevi v opernem gledališču, zvečer pred predstavo v dramskem. Cene normalne. Predstava je za izven.

— **Iz Sinočnja dramska otvoritvena predstava.** Shakespearejeva sanjska komedija »Sen kresne noči« je po svoji krasni opremi in odlični predstavi žela velik uspeh. Solisti, orkester, pevke in balet, so opravili svoje naloge vseskozi odlično. Daljše poročilo jutri.

— **Iz Veliko zanimanje za zvočni film »Pot k slavici«.** Dober film ne potrebuje reklame. To se je pokazalo zlasti pri našem zvočnem filmu »Pot k slavici«, o katerem je šel glas takoj prvi dan tudi daleč izven Ljubljane. Zdaj prihajajo ljudje k popoldanski predstavi tudi iz mnogih krajev, od koder imajo ugodno avtobusno zvezo. Ljubljanci pa pritisnejo seveda bolj na zadnji dve večerni predstavi. Zanimanje za film je tako veliko, da vsak večer mnogi ne dobe vstopnic, ker je vse razprodano. S takimi filmi je ustrezno celotistim, ki drugače niso preveč vneti za filmsko umetnost.

Ljubljana se ne da prekositi!

PLAŠČEV TEDEN
pri trvdki LUKIČ
dokazuje, da velemeta ne morejo nuditi cenejših, niti boljših plaščev. Solidnost in eleganca, a tudi cenestost, so združene v bogati izbiri plaščev.

— **Iz Tvorniški dimnik iz železa** si je dal napraviti J. Kolár, mag. pharm., v Zibertovi ulici v Spodnji Šiški.

— **Iz Železna ograja pri Tehniški srednji šoli** na Mirju je potrebna popravila, oziroma prepleksanja. Tu pa tam je od rdečje preluknjana. Popravila bodo stala tem več, čim dalje se odlašajo.

— **Iz »Trije mušketirji«.** Jutri odvarja Z. K. D. sezijo svojih kulturnofilmskih predavanj s premiero znamenitega in v Ljubljani doslej še nepredvajane filma »Trije mušketirji«. V glavni vlogi viteza Rolanda d'Artagnana nastopi sloviti Douglas Fairbanks, kralja Ludvika XIII. pa predstavlja Adolphe Menjou. Film se bo predvajal jutri v kinu Ideal ves dan pri predstavah ob 4. pol 8. in 9. zvečer, v soboto ob pol 3. popoldne in v nedeljo ob 11. dopoldne pa se bodo vršile predstave zaradi obširnejše dvorane v prostorih Elitnega kina Matice. Ta spored — na katerega že danes občinstvo opozarjamo, naj niče ne zamudi!

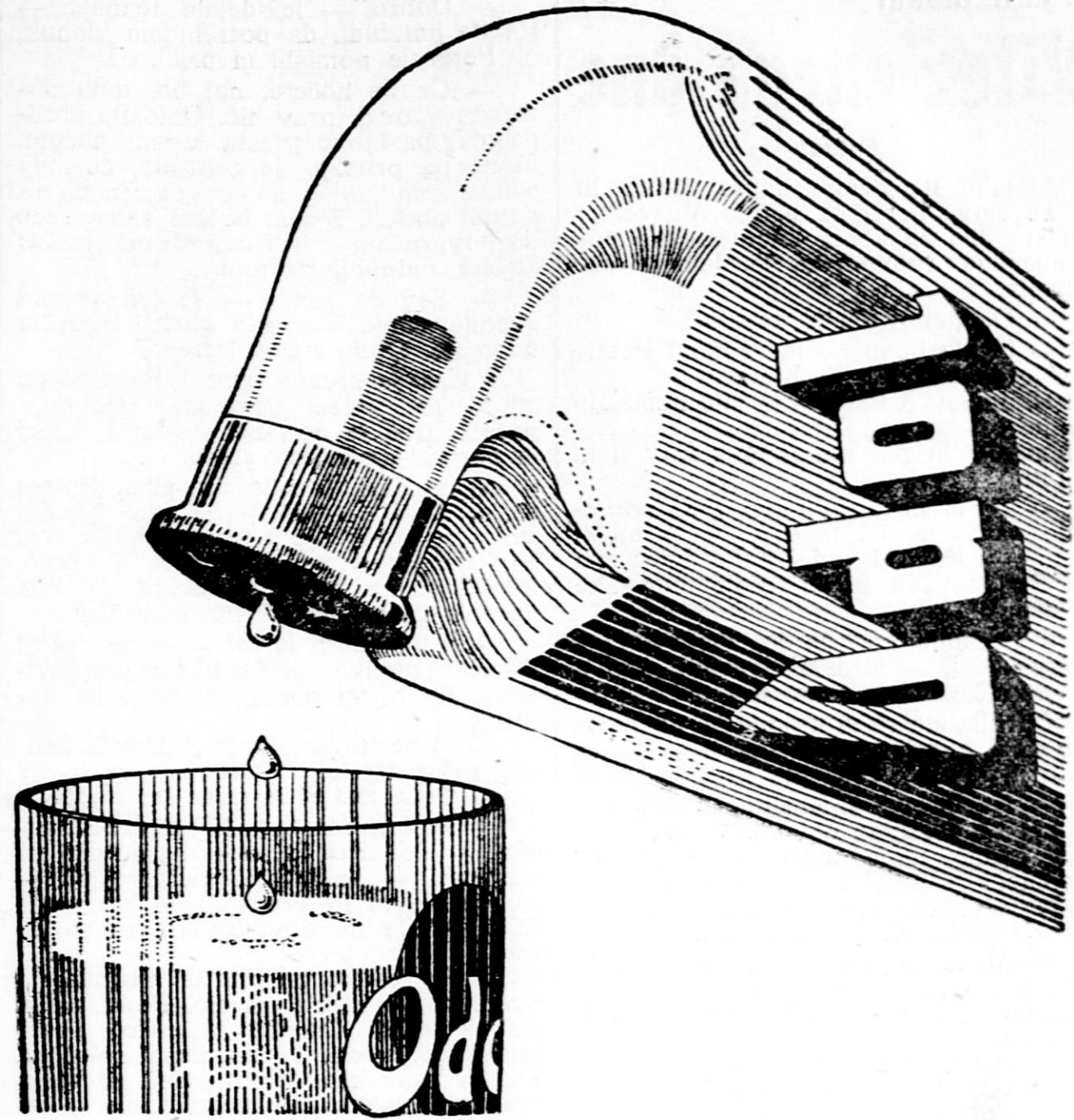
— **Iz Esperantski tečaj** za začetnike se odpre v petek 3. t. m. ob 20. v šentjakobski šoli, 2. nadst. Priglasje se lahko vsak. Učnina za trimesečni tečaj 45 Din, za dijake 30 Din. Plača se ob pristopu.

— **Iz Ravnateljstvo mestnega dohodarstvenega urada** ne uraduje za stranke zaradi snajenja in popravil v uradnih prostorih v dne 3. t. m.

— **Iz Plesalka Meta Vidmarjeva,** diplomirana v šoli Wigmannove, sprejema učence od 3. do 5., Narodni dom, Bleiweisova cesta.

— **Iz Otvoritveni plesni večer z revijo vseh letošnjih novitov** bo priredil v soboto 11. oktobra v veliki dvorani Kazine plesni moister g. Jenko kot oficijelno otvoritev svojih plesnih tečajev. Vabljeni vsi ljubitelji družabnega plesa. — **Plesna šola** ima letos svoje prostore v krasni balkonski dvorani Kazine — **Zvezda**, kjer se vrši od 11. oktobra dalje pouk in vpisovanje za plesameznice, zaključene družbe in tečaje.

— **Iz Boo,** izgubljeno 1. t. m. na poti od Kleč po polju mimo letališča do Šiške, naj blagovolji pošteni najidletji oddati proti nagradi istotam v Podlimbarskega ulici št. 27.

Prvi vtis ostane — in ta je odvisen od tega, kako izgledajo vaši zobje. Samo negovani zobje vas delajo simpatičnega, samo čista sapa dela zaupno občevanje z Vami prijetnim.

Z ozirom na nego svojih ust in zob ne morete resignirati na Odol. Samo Odol ima dvojni prijetni učinek: Podeli Vam čisto sapo in zaedno desinficira usta in zob. Odol je antiseptičano sredstvo.

Očividec o katastrofi „Viribus Unitis“

V Ljubljani živi bivši mornar, ki je preživel katastrofo avstrijske vojne ladje »Viribus Unitis«

Ljubljana, 2. oktobra.

V Ljubljani živi član posadke vojne ladje »Viribus unitis«, ki je štela 1200 mož. Mož je preživel strašno pomorsko katastrofo. Zaradi prestane groze ob potopu ladje so mu živci odpovedali tako, da opravlja najnavadnejše posle z veliko težavo, žena ga mora celo pitati in oblačiti, tudi govori zelo težko. Naš sodruknik se je zgledil pri njem in ga prosil, naj mu pove, kako je bilo na ladji ob katastrofi.

— Pri mornarjih sem bil v bivši Avstriji od 1912 do 1918, do potopa ladje »Viribus unitis«. — je pravil. Bil sem dodeljen artilleriji, nosil sem šaržo podnarednika. Pred katastrofo smo bili usidrani v Pulju, kjer se je tudi nesreča dogodila. Tri dni pred potopom ladje se je ustrelil naš kapitan, ker so mu očitali neke nekečnosti v službi in ga nameravali internirati. Naš komandant je bil Janko Vuković, Hrvat. Na ladji je bilo okoli 50 topov, strojnice itd. Ladja je bila dolga 156 metrov, široka 28 metrov, globoka pa 19 m, bila je 22.000 tonska in je prevozila 24 milij na uro.

Bila je noč pred 1. novembrom 1918, ko sta se na našo ladjo vthopila dva italijanska mornariška oficirja. Zalotili smo ju nekaj trenutkov pred katastrofo ter izvedeli od njiju, da sta podminirala ladjo. Z brezprimernim cinizmom sta se nam rogala, češ da imamo le še dve minuti časa. Med mostvom je nastala silna panika, mnogi so poskakali v morje, da bi se s plavanjem rešili. Ker je pa bilo temno in je od najbližjega brega pihal močan veter, je bilo plavanje nevarno. Poveljnik je s težavo napravil red ter nas zapodil v notranjost ladje. Odredil je, naj mornarji odstranijo mino, odnosno jo previdno poiščejo. Tedaj je pa nastala strahovita eksplozija, ladja se je hipoma prevrnila, ker je bila spodaj izpraznjena, zgoraj pa obtežena. Bili so strašni trenutki. Ladja se je pričela naglo potapljati, mnogo moštva je raztrgalo pri eksploziji, še več se jih je potapljalo, mnogi jih je celo bilo, ki niso znali plavati, nekaj pa jih je pokopala ladja, ki se je potopila že po petih minutah. Poveljnik posadke se je takoj po eksploziji ustrelil, Italijana pa, ki sta bila prej dobro pripravljena, sta skočila v morje s klicem: »Evvi-va Italia!« ter splavala proti obali. — Računali so, da se je ponesrečilo okoli 400 mož, katerih niso mogli dobiti med živimi, nekaj pa jih je gotovo pobegnilo domov, ne da bi se javili oblastem.

Plaval sem dva kilometra, nakar sem dosegel breg. Italijana so prijeli ter zaprli na ladji »Tegetthof«, ob prihodu Italijanov v Pulj pa so ju na njihovo zahtevo izročili njim. Pri zaslišanju sta izjavila, da nista vedela, da 1. novembra 1918. leta ni bilo več vojne in ne Avstrije. Storila sta samo svojo dolžnost kot dobra vojaka.

Po tisti strašni noči sem zbolel. Ležal sem nekaj časa v puljski vojaški bolnici, pozneje sem bil tudi v Sarajevu in Boki Kotorski tako, da sem bil še prav za prav do leta 1922. pri mornarjih, a največ v bolnicah. Živci so mi popolnoma odpovedali, čisto se nisem mti dobro zavedal, ponódi sem večkrat plezal po strehah kot lunatik tako, da so me morali opozorjati na opazovalnico. Končno so me odpustili kot

stalno nesposobnega domov. Uvrstili so me med 100% vojaške invalide, ne med vojne, kar je treba razlikovati. Vojnim invalidom, to je onim, ki so se ponesrečili v svetovni vojni, po novem zakonu izplačujejo invalidnino, dočim vojaškim ne. Jaz sem se prav za prav ponesrečil še v svetovni vojni, a spoznan sem za invalida šele leta 1922. in zato ne prejemam invalidnine.

Z veliko težavo je povedal vse to, s čudnim, slabim glasom, ki prihaja nekoliko piskajoč iz grla, a ga neokreten jezik duši. Njegov pogled je brezizrazen, tudi oči mu ne služijo dobro. Samo sluh ima dober. Ne toži, samo pove, kako je bilo. Če ga pa človek pogleda in posliša, se mu nekaj zgane v srcu in nehoče pomisli: Prokleta vojna!

Strašna nesreča

Iz Apatina poročajo o strašni nesreči, ki se je pripetila v nedeljo zvečer in zahtevala tri človeške žrtve. Vrenje mošta je povzročilo smrt treh rodbinskih članov. Okoli 6. zvečer je sedel 62letni Josip Mates z rodbino k večerji, ker je hotela njegova hčerka pozneje na ples. Po večerji je odšel Mates s 7letnim vnukom Josipom Ackermannom s steklenico v klet po vino. V kleti je bilo okoli 30 hl mošta, ki je baš vrel. Jedva je stopil Mates v klet, se je začel opotekati in kmalu je omahnil. Vnuk se je brž vrnil v hišo in povedal, kaj se je pripetilo. V klet sta odšli 34letna Matosova hčerka, vdova Katarina Ackermann, in njena 15letna hčerka iz prvega zakona Katarina Beissmann. Nič hudega sluteč sta hiteli v klet, toda že na stopnicah sta omahnila in se onesveščeni zgrudili. Kakor po naključju je ostal mali Jožek živ, stekel je zopet iz kleti in obvestil staro mater. Ta je takoj vedela, za kaj gre. Pozvala je na pomoč sosedo, ki so nekoliko prezačili klet, se zavarovali proti plinu, prenesli nezveste žrtve iz kleti in poklicali zdravnika dr. Gavrilovića. Ponebrečence so skušali z umetnim dihanjem obuditi, zdravnik jim je dal tudi več injekcij, toda vse je bilo zaman, kajti vsi trije so bili že mrtvi.

Na pomoč je prisel tudi zdravnik dr. Ferdinand Sand, ki pa tudi ni mogel nič pomagati. V ponedeljek so nesrečne žrtve ob veliki udeležbi prebivalstva pokopali. Pokojni Mates je bil zelo priden in simpatičen mož. Ustanovil je v Apatinu kmečki dom in vodno zadrugo, bil je član mnogih društev itd. Zanimivo je, da ga je sosed pri spravljanju mošta v klet opozoril, naj pusti okna odprta, vrata naj pa zapre. Mates mu je pa dejal, da že 30 let spravlja mošt, pa se mu še nikoli ni pripetilo nič hudega.

Nadebudni sinček.

— S teboj je pa res križi. Janezek. Od jutra do večera te moram zmerjati.

— Nič ne de, mamica, mene to prav nič ne moti.

Deliti ni dobro.

— Mihec, daj sestrici kosček čokolade. Deljena radost je dvojna radost.

— Vem, teta, toda deljena čokolada je samo polovična čokolada.

K. R. G. Brown:

17

Vitez enega dne

Roman

In tako sta krenila naprej, ne da bi se za slovo ozrla na ubogo Marveko. Ko sta bila že dober kilometer od pomoljenega avtomobila, je Jeanne vzklila:

— O, glejte! Tu je kazalo.
— Hvala bogu, — je vzdihnil Peter.
— Morda zveva vsaj, kje sva.
»Sledge 5 km« — je bilo napisano na deski — »Little Bickering 4 km, Tatchburg 7 in pol km, Taggs Bay 3 in pol km.

— To je sicer zanimivo, toda pomagalo nama ne bo mnogo, — je menil Peter. — Raje bi vedel, kako daleč sva od Sandhavena in od moje človeške obleke.

— Najbolje bo, če jo mahnava v Taggs Bay, — je dejala Jeanne. — To je najbližje. Tjale levo, je-li?

Obrnila sta se in krenila po ozki strmi stezi s hriba. Spotoma ji je Peter potožil, kakšne misli mu roje po glavi.

— Ne morete si misliti, Jeanne, kaj bi dal za dostojno obleko. Vi ste oblečeni čedno, moje cunje so pa grozne. Opolnoči to še gre, če že mora biti, podnevi pa ne morem hoditi po Sussexu v pižami. To nikakor ne gre.

— Mene to prav nič ne moti, — je dejala Jeanne prijazno. — Po mojem mnenju vam tale obleka prav dobro pristaja.

— Hvala, toda pri najboljši volji se ne morem strinjati z vami. Če bi imel vsaj suknjič, bi za silo šlo.

— Zelo mi je žal, — je dejala Jeanne, — ker sem vsega kriva jaz.

— Da, zato mi tudi ne gre tako na živce, kakor bi mi šlo sicer.

Jeanne se je začudeno ozrla nanj, rekla pa ni nič. Nekaj časa sta molče nadaljevala pot. Peter ni hotel pokazati, kako nerodno in neprijetno mu je v taki obleki. Ni bil sicer gzdalim, imel je pa tipičen angleški strah pred kričečo obleko, a zdelo se mu je, da je obsojen vznemirjen v pižami tolikšno pozornost, da bi mu jo mogla zavidati vsaka ameriška filmska zvezda. Ponoči ni bilo važno, kako je bil oblečen, čez dan pa ni mogel upati, da se ne bo nihče oziral za njim. Prebivalci Sussexa so po naravi sicer mirni ljudje, vendar pa ne tako flegmatični, da bi mirno gledali turista v kričeči prosti pižami. Peter je vedno bolj hrepenel po plašču ali halji, v katero bi se mogel zaviti, da bi ga radovedneži ne gledali.

Toda plašči ne rasto ob cesti, kakor jagode. In Peter, ki se je kar tresel pri misli na posledice pustolovščine, je začel resno razmišljati, ali bi si ne mogel splesti plašča iz bilk in vejic kakor Robinson ali puščavnik. Kar je zagledal pred seboj nizko, belo hišico. Pokrita je bila z deskami, skozi dimnik se je vil pod nebo oblček dima.

Peter se je ustavil in položil Jeanni roko na rame.

— O, glejte odrešenika v obliki hišice!

Jeanne je pogledala.

— Stopim tja vprašat, če bi mi mogli posoditi kak plašč in kje bi dobila voz. Počakajte tu — ustrašili bi se še bolj, če bi oba prilomastila v hišo.

— Dobro, — je dejala Jeanne. — Recite jim tudi, da potrebujem klobuk. Peter je pomislil in priklimal.

— Če že hočete, naj bo, toda potreben vam ni prav nič. Odložite predpasnik, pa lahko greste kamor hočete. Mene pa primejo še orožniki, češ, da pohujšujem ljudi ali da sem blazen, če ne dobim plašča. S tem hočem samo reči, da povprašam v hiši najprej po plašč; če ste zadovoljni s tem.

— Seveda sem, — je odgovorila Jeanne smeje. — Vaša stiska je večja od moje. Obilo sreče, Peter.

Počasi je krenila naprej, Peter je pa odprl na videz pogumno vratca v ograji, hitel je po ozki stezi k hišici in potkal močno na vrata.

Nekaj časa je bilo vse tiho. Potem so se začuli v hišici previdni koraki, vrata so se nekoliko odprla in Peter je zagledal pred seboj žensko postavno, ženski obraz, okrog katerega je bila aureola iz las, navitih na papirčke.

— A — dobro jutro! — je pozdravil Peter neznanko. — Ali bi bili tako prijazni, da bi mi pomagali malo iz zadre...

— Poberite se! — je zaklicala žena prestrašeno.

— Toda rad bi si samo izposodil...

— Poberite se! — je ponovila ženska.

— Poberite se, sicer naščuvam na vas psa. — Poslušajte me, prosim. — je moledeval Peter prijazno, kar se je dalo. — Če mi dovolite kratko pojasnilo...

Toda ženska je bila že izginila in vrata so se zaprla za njo. Petra pa ni mikalo oditi. Dvignil je roko, hotel znova pozvoniti. Toda potkal sploh ni, kajti v naslednjem trenutku so se vrata prav tako lahko odprla, kakor so se bila malo prej zaprla, in skozi nje je planil pes.

Kakor vsi vemo, so na svetu psi in psi. Ta je spadal v drugo kategorijo. Peter je imel rad skoro vse živali, toda edini pogled mu je zadoščal, da je spoznal, da bi bili morali to mrcino utopiti takoj, čim je prišla na svet. Take pse vidijo namreč samo pijanci v strašnih sanjah. Bila je velika, rjava, kocasta bestija neopredeljene pasne z ogromnimi ušesi in strašnimi šapami, s kratkim repkom in izrazom prirojerne besnosti. Planila je nerodno iz hišice, pa se je ustavila, čim je zagledala Petra, kajti kaj takega še svoj živ dan ni videla. Nekaj časa ga je presenečeno gledala, potem je pa zamolklo in preteče zarenčala, pokazala ostre zobe, katerih je imela očitno preveč, in se začela renče plaziti naprej.

Dobri poznavalci strategije pravijo, da je dostojen umik pred premočjo ne le opravičljiv, temveč tudi modra taktika. In Peter se je zdelo, da je umestna baš ta taktika. Ni bil strahopetec, toda nekakšen notranji glas mu je šepetal, da bi po nepotrebnem tratil čas in govorniško umetnost, če bi ostal in se pogajal s tem psom. In tako se je obrnil in začel bežati.

Pribežal je do vrat in pes mu je bil že tik za petami. Pogнал se je visoko v zrak in padel na vse štiri na cesto, dočim se je divja bestija zama zaganjala v vrata in izlivala svoje razočaranje v besnem lajanju na vzhajajoče sonce.

Petra je bila spravila ta zadeva iz ravnotežja. Pobrál se je in krenil za ovine, kjer je čakala Jeanne.

Civilizacija in uživanje opojnih sredstev

Nevarnost v skodelici čaja — Hersin, najnevarnejše narkotično sredstvo

Na letošnjem zborovanju društva angleških zdravnikov v Winnepgu je vzbudilo veliko zanimanje predavanje dr. Diona, ki je predaval o čezmernem uživanju opojnih lekov in o patološki strani tega pojava. Dejal je, da se je grda razvada uživati opojna sredstva tako razširila, da je postala pri nekaterih narodih nevarna njihovi civilizaciji. Med vzroki, ki podpirajo to strast, je navajal dr. Dion splošno in redno uživanje kokaina v kavi in theina v čaju. Največ čaja in kave pijejo narodi, govoreči angleško. V skodelici dobrega čaja je navadno nad 1 g theina, tako da zaužije človek na dan 5 do 8 gramov, velik prijatelj čaja pa še več tega opojnega sredstva. Redno zauživanje kofeina povzroča navadno nervoznost. Seveda pa ne vpliva kofein na vse ljudi enako. Kavo so imenovali v prejšnjih časih pijačo intelektualcev, ker vpliva v prvi vrsti na možgane.

Moderna raziskovanja so pa pokazala, da kofein še daleč nima tistega učinka, kakor se je prvotno mislilo. Čezmerno zauživanje kave več let zapored povzroči dispozično za nervozo in lahko privede tudi do fizične depresije. Od tod pa ni več daleč do alkoholizma in strastne kaje. Neverjeten porast konzuma tobaka v zadnjih 30 letih je v zvezi s prenapetostjo modernega življenja. Porast živčne občutljivosti je posledica preveč intenzivnega življenja, razkošja in čezmernega uživanja čaja. Zauživanje opojnih lekov ni bolezen v pravem pomenu besede, kajti v tem primeru bi se dala ta razvada odpraviti vsaj v začetku. Zdravniki pa dobro vedo, da tu ni nobene pomoči, če človek sam nima dovolj krepke volje, da bi nehal piti kavo ali čaj. So ljudje, ki vse življenje zauživajo v manjših količinah opij ali morfin in na videz jim nič ne škoduje. Dr. Dion pozna trgovce, ki niso za nobeno delo, če ne dobe injekcije morfija. Toda nevrotični tip takih pacientov ni nikoli zadovoljen, količine morfija ali opija morajo biti vedno večje, dokler ne nastopi popolna degeneracija duha in telesa.

Med tremi leki, katerih čezmerno uživanje postane navadno pogubonosno, je najnevarnejši heroin. Pacienti, ki so imeli navado omamljati se s morfijem, se popravijo v 6 do 8 tednih, dočim traja okrevanje ljudi, zastrupljenih s heroinom, 4 do 5 mesecev. Posledice heroina se dajo najtežje zagladiti. Uživanje kokaina se je začelo proti koncu preteklega stoletja, nosljanje pa l. 1910. Nosljanje kokaina se je razširilo v začetku svetovne vojne po Parizu in se je kmalu preneslo tudi v London. Ljudje so segaali po tem opojnem sredstvu, da bi si pregnali misli na mračno bodočnost. Posledice so bile seveda zelo težke.

Glede lečenja samega nas izkušnje uče, da je zelo malo ljudi, ki bi imeli toliko moči in volje, da bi se sami odvadili opojnih sredstev. Lečenje je zato tako težko, ker ne gre samo za razvado, temveč navadno v prvi vrsti za

značaj. Pretežna večina ljudi, ki se vrne iz zdravstvenih zavodov, začne čez nekaj mesecev zopet segati po opojnih sredstvih. Pozabiti tudi ne smemo, da spadajo narkotična zdravila med najcenejše orodje, katero rabimo v boju proti bolečinam in trpljenju tako, da je potrebna skrajna opreznost pri njihovem omejevanju, da ne pahnemo trpečih ljudi v obup. Najbolje bi bilo, da bi imela vsaka država tovarno pod strogo in neposredno kontrolo vlade in da bi bile tudi cene opojnih sredstev strogo določene. To bi bila obenem uspešna kontrola trgovine z narkotičnimi sredstvi. Civilizacije ne ogrožata samo naravna produkta opij in kokain, temveč tudi kemični preparati, narejeni iz teh dveh strupov.

Moški v krilu na promenadi

Francoski listi poročajo o zanimivi zgodbi z rivijere. Nekega dne se je pojavil na promenadi pod palmami na obali moški v brezhibni promenadni obleki, toda čez hlače je imel oblečeno še kratko krilo, kakršno nosijo škoti k svoji narodni noši. Ko so vprašali revolucionarja v moški modi, zakaj promeniira v hlačah in krilu, je odgovoril, da so krive ženske. Dame na rivijeri hodijo v pižamah in hlačah tudi po promenadi. Krojači so tako zaposleni z damskimi pižamami, da dotični gospod nikakor ni mogel priti na vrsto, da bi mu krojač napravil novo obleko. Ker nosijo dame kratke lase in hlače, se je treba pač vsaj v nečem razlikovati od njih. Zato je oblekel čez hlače kratko škotsko krilo.

Ko so gospodje v letovišču zvedeli, kje tiči vzrok, da se je pojavil na promenadi moški v krilu, so mu prišli čestitati, da je tako imenitno zafrknil hipermoderne ženske. Seveda je pa vprašanje, če bo s svojo modno novotarijo kaj dosegel.

Natečaj za himno narodov

Pariz razpisuje velik mednarodni natečaj za najboljšo himno narodov in vabi vse skladatelje in pevce sveta k sodelovanju. Nagrada znaša 100.000 frankov. V večini držav so že sestavljeni odbori iz najboljših skladateljev, ki bodo zbirali dela skladateljev in pevcev dotične države ter jih predložili mednarodnemu odboru v Parizu. Mednarodni pevski turnir se bo vršil 30. novembra v Veliki operi v Parizu, kjer bo izbrana izmed najboljših pesmi podednih narodov ena, ki bo potem proglašena za svetovno himno narodov. Avtor in skladatelj dotične pesmi dobita po 50.000 frankov nagrade. Besede pesmi bo preloženo v jezike vseh narodov, ki se turnirja udeležijo. Poleg tega dobi zmagovalac triletni angažma pri zvočnem filmu.

Poleg svetovne himne narodov bo sta izbrani še dve najboljši pesmi kot podlaga za velik zvočni film, ki se bo imenoval »Himna narodov«. V komisiji, ki bo določila tri najboljša pesmi, bodo predsedniki komisij podednih držav. Mednarodni pevski turnir pa pomeni tudi začetek velike mednarodne akcije za mednarodno kulturno sodelovanje. Francozi, ki so sprožili to misel, razmišljajo o ustanovitvi mednarodnega glasbenega konzervatorija v Sviči, na katerem bi študirali najboljši talentirani pevci sveta.

Senzacija z ruskim profesorjem v Pragi

Češki listi so te dni poročali, da je brez sledu izginil splošno znani bivši profesor moskovske univerze Aleksej Kalitinski, slavnih arheolog, strokovnjak na polju bizantologije. Učenjak je deloval že več let v Pragi in bil je v stalnih stikih z učenjaki v inozemstvu. 20. septembra je odšel z doma in se ni več vrnil. Spočetka so mislili, da se je odpeljal kam na daljši izlet, morda v Pariz k svojim soprog, znani igralci Mariji Nikolajevni Germanovi, ki nastopa tam s svojo igralsko skupino. Policija je telefonirala v Pariz, toda prestrašena profesorjeva soproga je odgovorila, da njenega moža ni v Parizu. Vest, da je mož izginil, jo je seveda zelo razburila.

Kmalu so začele krožiti fantastične vesti, nekateri so govorili celo o drugi kutepovščini, kajti profesor Kalitinski je učenjak svetovnega slovesa. Ta čas so začele oblasti v Pragi iskati ruskega učenjaka misleč, da je utegnil postati žrtev zločinca roke, ker je imel pri sebi 1500 Kč. Končno je pa nastal v zadevi senzacionalen preokret. Pogrešani profesor sedi namreč v zaporu okrajnega sodišča v Pragi in sicer zaradi neke nerodne nemoralne zadeve, o kateri pa seveda zgodovina molči, ker jo je zagrešil soliden mož. Oblasti so vedele, da sedi profesor v zaporu, pa niso obvestile ožjega kroga njegovih prijateljev in znancev. Vest, da je brez sledu izginil, je prišla pač prezgodaj v javnost. Po drugi verziji je pa profesor Kalitinski v zaporu zblaznel.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Ali si že član Vodnikovih družbi!

Prevažanje

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko uprego kakor tudi s tremi najmodernejšimi tovornimi avtomobili po dve-, tri- in sedem ton nosilnosti prevzema

SPEDICIJA TURK, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9. Telefon interurban 2157. 81/T

Marija Vrhovec roj. Visian

posestnica

dne 1. t. m. po dolgem, mučnem bolehanju, prevedena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, dne 3. oktobra 1930, ob 3. uri popoldne od doma žalosti, Bohoričeva ulica šte. 6, na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 1. oktobra 1930.

Zalujoča sinova: Franc in Jože ter ostali sorodniki.

Občina Ljubljana Mestni pogrebni zavod

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanje brez znanke ne odgovorjamo! — Najmanjši oglas Din 5.—

LANDAVER

prav malo rabljen, v še prav dobrem stanju, po dogovoru proda Vrhovnik Florijan, zidar-ski mojster, Maharovec gor., p. št. Jernej, Dravska banovina. 2554

KDO BI POSODIL

20.000.— Din na sigurno mesto proti dobrim obrestim gostilničarju, katere bi rabil za nakup vina. — Naslov v upravi »Sl. Narod« pod »Nujno« 2553

Deske

III a za obijanje, kratke za mizarje, oblane za pode — prodaja po zelo nizki ceni — »ILIRIJA«, LJUBLJANA, Dunajska cesta šte. 46. Telefon 2820 in 25—95. 71/T

SLUŽBO GOSPODINJE

išče vdova, stara 38 let, k prostemu samostojnemu gospodu, tudi na deželi. — Ana Zemljčič, Trstenik, p. Sv. Benedikt, Slovenske gorice. 2555

A. J. J. ROVEC - K. JOSS LJUBLJANA MESTNI TRG

Malinovec

z najfinejšim sladkorjem vkuhan, brez vsake kemične primesi, garantirano naraven, se dobi v lekarni Dr. G. Piccoli, Ljubljana. — 1 kg 20.— Din, pri večjem odjemu ceneje. Razpošilja se po pošti in železnici. 58/T

L. Mikuš

LJUBLJANA, Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo dežnikov in solčnikov ter sprehajalnih palic. Popravila se izvršujejo —: točno in solidno. —

Železniška restavracija

s sobami za tuje, s krasno zidano hišo, v prometnem mestu Savske banovine, nasproti železniške postaje na prodaj radi vstopa lastnika v pokoj. Pred restavracijo je lep vrt s teraso za goste. Bogata okolica in velik promet. Frekventirana postaja za avtobusni promet istotako pred restavracijo. Informacije daje proti vpslavi znakme: Pavleković, Zagreb, Illica 146, I. levo. 2528

MODROCE

Ia afrik, močno blago. Din 260; spodnje modroce, mreže, posteljne odeje, kupite najcenejše pri

RUDOLF SEVER

LJUBLJANA, Marijin trg št. 2. Zauhtevajte vzorce! 29/T

KROJASKO DELAVNICO v sredini mesta ugodno oddam. — Naslov v upravi »Slovenskega Naroda«. 2539

Nudimo kot dobro priliko nakupa:

Mešano naravno drobno perje kg Din 18.—
Pisano kurje drobno, novo perje » » 25.—
Rumeno kurje drobno, novo perje » » 35.—
Puljeno naravno mešano novo perje » » 40.—
Cisto belo kurje drobno perje » » 58.—
Puljeno gosje perje, puh itd.

Perje je v vrečah po ½, 1 in 2 kg.

Odjemalcem zunaj Zagreba pošiljamo na zahtevo od vsake vrste brezplačne vzorce.

Naj zahteva, kdor ga še nima, naš novi zimski katalog. V njem dobite na 108 velikih straneh obsežno izbiro predmetov, potrebnih za vas in vašo hišo.

Trgovska in odprema hiša

Kastner i Öhler, Zagreb, Illica 4

Makulturni papir

čez 4 Din 4.—

rodaja uprava Slovenskega Naroda,